

Napoleó, va morir de càncer?

**Per Dr. JOSEP
ARMANGUÉ**

En l'article del Dr. Larroc publicat en el núm. 29-30 d'aquesta Revista es defensa l'opinió que Napoleó no va morir de càncer. Crec el mateix que ell. Vaig a recolzar la meva opinió sobre fets que he observat en la meva experiència.

Napoleó no era un home tan sa com molts suposaven. Per altra part, així com dissimulava les infidelitats de les seves dones, perdonant fàcilment les de la primera i no volent-se enterar de les de la segona, perquè al mig de la seva glòria no volia ésser ridícul, així també amagava els seus mals perquè no volia confessar cap condició d'inferioritat. El cert és que ja estava molt delicat abans d'anar a Santa Elena. Allí va guanyar molt en aspecte per alguns mesos per a seguir després amb alternatives d'empitjoraments i recaigudes. Aquesta marxa de la seva dolença no era pròpia d'un tumor maligne, el qual no recula mai. En canvi podia encaixar amb el diagnostic d'una llaga de l'estomac, en la qual malaltia son classiques i fins característiques aquestes oscil·lacions. Diuen els que amb ell estaven després de la seva arribada al lloc del seu exili, que tenia millor cara i un aspecte més jove que en el continent. De totes maneres quan els símptomes revenien, sempre apuntaven al ventrell i al fetge. Tot això no concorda gens amb el que passa en els cancerosos. L'escrire en el païdor, per les males digestions que dona, l'aclorhídria que l'acompanya, la desgana absoluta, la intoxicació general, que mai no falta, per les mestàtesis als ganglis i demés òrgans veïns i la mala influència que per diferents mecanismes té sobre les cèl·lules del fetge, dona una mena d'anèmia molt fonda que es veu aviat en la cara del malalt. Entre molts altres exemples puc citar el cas de R. Mauri, que, havent vingut al meu despatx amb la seva esposa, a penes el vaig veure, vaig fer-lo tornar a casa seva amb l'excusa que el volia visitar despullat al llit, però amb la intenció de dir a la seva dona el meu parer sobre el seu estat. Ella m'esperava a la porta i abans de cap examen vaig manifestar-li la meva opinió, que, a l'examinar-lo, vaig trobar exacta. No se'l va operar i, al poc temps, va morir. El tumor era llavors ben palpable.

Res d'això no va passar a Napoleó. Va sofrir molt, i dissimulava el seu mal, perquè creia que, mostrant-lo, donaria gust al seu avorrit Hudson Lowe i, en arribar la mort, va quedar amb una cara molt natural i com la d'un home que dorm un tranquil son.

En aquesta qüestió el que té més valor és l'autopsia.

La van fer una mica graponerament i, demés, en aquells temps i en aquell lloc, no hi havia mitjans científics per donar precisió a les dades que es recolliren. Hi havien alguns que més aviat semblaven curanderos, i tots es partien en dos grups oposats: els que depenien d'Anglaterra i els que no; volent els primers salvar la responsabilitat a la seva pàtria i desitjant els segons poder donar-li tota la culpa. En el que tots estigueren conformes és que no hi havia cap senyal d'escrire. L'estómac presentava una úlcera penetrant que atravesava totes les capes de l'entranya, la que s'hauria obert dintre de la cavitat peritoneal si la seva adherència al fetge no hagués estat completa. Però en cap punt es veien indicis de neoformació.

Respecte al fetge sembla que quelcom hi havia, perquè algun temps abans Napoleó va tenir en ell un fort dolor que li donà una alta febre i que algú ha interpretat com abscess hepàtic que es va rebenar en l'intestí. En l'autopsia i per sempre més Schrott va sostenir que el fetge estava engruixit. Aubry en «La Revue des deux mondes» diu que O'Meara i Stokoë van trobar hepatitis crònica i deduiren de la història clínica de Bonaparte que ells en Santa Elena havien recollit, que ell sofria del fetge i havia patit també de paludisme.

Per la importància que tenen les cèl·lules hepàtiques en el nostre organisme era molt probable que haguessin pres una gran part en la fi de Napo-

HIGIA